

S'ALTRE dia de pagès vaig llegir un article de **Joan F. López Casanovas** (*Independentistes lingüístics*, Diari de Menorca, 29/01/2016) en què, amb sa superioritat intel·lectual habitual des catalanisme, feia befa de sa tesi que «el català, el valencià o el mallorquí» serien «llengües emparentades però independents entre si». I per ridiculitzar aquesta tesi acudia a sa ciència i a s'argument

Previsions científiques

JOAN FONT ROSSELLÓ

d'autoritat d'eminents filòlegs romànics com **Bernhard Schädel**, **Walther von Wartburg**, **Menéndez Pidal**, **Moll** i **Antoni Badia Margarit**, entre d'altres. Casanovas, ex diputat des PSM, assegurava que sa filologia és una «disciplina científica» i venia a dir que és de frívols i malvats discutir es veredictes des savis.

Casanovas fa ús de dos arguments que han fet fortuna: fer passar sa filologia com una ciència i, en conseqüència, considerar qualsevol crítica a sa Norma (estàndar, registres, models), a sa denominació de sa llengua o a s'història oficial de sa llengua com a «anticientífica». S'apel·lació a sa ciència fa, avui en dia, es mateix paper que feia lo sagrat segles enrera: no hi ha cap discurs àvid de legitimitat que no cerqui fer-se passar per científic.

Hi ha una altra idea que, implícitament, sobrevolava es discurs de Casanovas: sa llengua catalana seria una realitat natural, eterna, immutable, mítica, quasi diríem que *ahistòrica* que se remunta a sa nit des temps. Aquesta idea fa pensar que tot es debat entorn de s'unitat de sa llengua se resoldria definitivament si poguéssim conèixer a bastament lo que va passar el 1229, any en què el Rei en **Jaume** va conquerir Mallorca. Aquesta idea la comparteixen tant es catalanistes unionistes com es balearistes secessionistes: tota sa discussió se centraria en sebre què va passar el 1229. Naturalment, uns pensen que sa llengua catalana se va trasplantar a Balears i ets altres ho neguen diguent que s'idioma des conquistadors se va mesclar amb ses llengües mossàrabs que ja se parlaven a Balears, donant lloc a un mestall que va produir es mallorquí que xerram. Per això, uns i altres tenen depositades totes ses seves esperances en es fets de sa conquesta de 1229 i se'n despreocupen des vuit segles que han passat de llavors ençà. Gran error.

De tractats de romanística n'hi ha biblioteques plenes, no en parlem ja de dedicats a sa llengua catalana, una llengua que, a una època no gens llunyana (ben avançat es segle XIX), encara molts de romanistes confonien amb so llemosí, com ha explicat a *La il·lusió occitana* **August Rafanell**, professor d'història de sa llengua –i també savi– de s'Universitat de Girona. Ses coses no de-

vien estar gens clares quan observam ets esforços formidables des filòlegs catalans per desfer aquesta «confusió». En Fabra i quinze intel·lectuals més de Catalunya publicaren, il'any 1934!, es manifest de caire filològic més llegit de tota s'història de Catalunya i perifèria, ses *Desviacions en els conceptes de llengua i pàtria*, un manifest que tenia com a objectiu frenar de cop en sec sa torrentada occitanista que anava agafant força a Catalunya. Ets occitanistes lluitaven per unificar sa normativa catalana i s'occitana perquè partien de sa premissa que es català era un dialecte de s'occità. Segons Lamuela i Murgades, es fabristes guanyaren una batalla ideològica invocant falsament sa «raó científica».

Pensar que sa filologia és una ciència pura separada de sa política, tal com defensa tàcitament Casanovas, és un exercici de voluntarisme. No ha estat mai així. Ho admet sense manies **Gabriel Bibiloni**, filòleg de s'UIB: «Al cap i a la fi, la compactació i la descompactació lingüístiques en un espai geogràfic determinat no existeixen perquè sí, sinó que també són resultat d'uns fets politicosocials». Dit d'una altra manera, ses llengües modernes (com es català) són conceptes culturals i artificials, són productes de s'història, no són realitats eternes i naturals. De sa mateixa manera que ses coses han anat com han anat, haguesin pogut anar d'una altra manera si ses circumstàncies culturals i polítiques haguesin estat unes altres. Ses llengües modernes –modernes en es sentit de tardanes en sa seva normativació, fixació i estandarització, com ho és sa llengua catalana– responen a una voluntat cultural i política, una voluntat que Catalunya sí va tenir i Balears no. I clar, n'hem pagat ses conseqüències. Tornant a Bibiloni, «qualsevol varietat [mallorquí, menorquí, valencià, català...] pot constituir-se en llengua si té una societat que vol –i pot– fer que sigui així». Més clar, aigua. D'exemples de com s'han configurat ses llengües modernes de cultura en tenim a balquena. S'italià modern està basat en es dialecte toscà, es grec modern en s'àtic, s'alemany modern en es Hochsprache dets actors de teatre i es català literari de **Fabra**, clar, en es català de ses comarques centrals de Catalunya. I sempre, alerta, amb s'Estat –o ses seves estructures d'Estat homònimes, com sa Diputació de Barcelona o sa Mancomunitat de Catalunya– com a impulsor i responsable.

I si sa separació de filologia i política és impossible quan parlem de definir amb precisió ses fronteres lingüístiques entre llengües veïnades geogràficament, ¿què podem dir de sa decisió de denominar-les d'una determinada manera? ¿És ciència o és política? ¿És ciència o és política decidir si s'article balearic s'ha d'emprar o no a IB3? ¿És ciència o política aprovar unes *Normes Ortogràfiques* (1913) que **Enric Prat de la Riba**, primer president de sa Mancomunitat de Catalunya, va batiar de «nacionals» per defensar-les des seus múltiples adversaris antinormistes? ¿És sa «nacionalitat» un criteri científic?

El senyor Casanovas hauria d'esser una mica més humil. Si avui escrivim com escrivim, si sa *llengua pròpia* de ses Balears és es català com resa es nostre Estatut d'Autonomia, si s'ha imposat en ets àmbits formals i oficials un estàndar de rel continental poc respectuós amb sa nostra manera de xerrar, no és perquè un rei cristià conquistàs Mallorca el 1229. No fa falta anar-se'n tan enrera ni anar a cercar na Bet per sa cuina. Va esser molt més decisiu, per posar-ne només un exemple, sa composició de sa Comissió d'Experts que sobre sa qüestió lingüística va posar en marxa **Jeroni Albertí** quan era cap des Consell General Interinsular, sa primera institució d'autogovern balear de s'actual democràcia. ¿Quins eren aquests membres que, cinc anys abans que s'aprovàs

Estatua de Jaime I en la Plaza España de Palma. J. SERRA

«Sa separació de filologia i política és impossible quan parlem de definir amb precisió ses fronteres lingüístiques entre llengües veïnades geogràficament»

s'Estatut d'Autonomia de 1983 que va sancionar es català com sa llengua de Balears, varen esser designats per assessorar es polítics d'UCD en qüestions lingüístiques i que, naturalment, marcaren ses pautes a seguir de s'història lingüística més recent des nostre arxipèlag? Ets elegits varen esser **Aina Moll**, s'eivissenc **Bernat Joan (ERC)**, **Josep Lluís Carod-Rovira (ERC)** i **Miquel Pueyo** (polític d'ERC que arribà a esser Secretari General de Política Lingüística a la Generalitat de Catalunya). Això sí que explica moltes coses, moltes més que sa discutible repoblació catalana de Mallorca.

Joan Font es es portaveu de sa Fundació Jaume III.